

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE
Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane
10000 Zagreb, Planinska 2A
Telefon : 64 43 540, Telefax: 64 43 899

KLASA: 322-02/21-01/30
URBROJ: 525-09/563-22-1
Zagreb, 20. rujna 2022.

**PROGRAM NADZIRANJA INFEKCIJE VIRUSOM BOLESTI
PLAVOG JEZIKA (SEROTIPOVI 1-24) U 2022. GODINI**

Sadržaj:

1. Uvod	3
2. Pravna osnova za provođenje programa	5
3. Ciljevi Programa	5
4. Razdoblje provedbe Programa i kriteriji za odabir sentinel životinja	5
5. Način uzorkovanja i dostava uzoraka	6
6. Sumnja i potvrđen slučaj bolesti plavog jezika	6
7. Troškovi provedbe	7
8. Izvješćivanje	8
9. Nadzor provedbe programa	8

1. Uvod

Infekcija virusom bolesti plavog jezika (serotipovi 1 – 24) - u daljnjem testu: BPJ je nekontagiozna virusna bolest domaćih i divljih preživača koju prenose insekti komarčići iz roda *Culicoides* (biološki vektori). Uzročnik BPJ je virus iz roda *Orbivirus*, porodice *Reoviridae* u koji je svrstano 22 vrste. Danas razlikujemo 28 serotipova virusa BPJ. Ovce su najosjetljivije na bolest, dok goveda i koze rijetko pokazuju kliničke znakove bolesti. Goveda zbog produljene viremije od 60 dana pa čak i više (do 100) predstavljaju značajan izvor bolesti za druge preživače. Iako se prijenos bolesti biološkim vektorima smatra dominantnim, danas su poznati i drugi načini širenja BPJ (transplacentalno, kolostrumom). Nije dokazano obolijevanje ljudi od ove bolesti.

Cirkulacija serotipa 4 virusa BPJ prvi put je dokazana 2014. godine na području Dubrovačko-neretvanske, Splitsko-dalmatinske, Šibensko-kninske, Zadarske, Istarske i Vukovarsko-srijemske županije. Iste godine dokazana je i cirkulacija serotipa 1, kao izolirana epidemija na području otoka Lastova. Izbijanja BPJ serotipa 4 bilježena su do siječnja 2017. godine.

Ponovno izbijanje BPJ zabilježeno je u listopadu 2020. godine na uzorcima prikupljenim u okviru aktivnog nadziranja BPJ u sentinel stadima s područja Istarske, Dubrovačko-neretvanske i Požeško-slavonske županije. Virus BPJ serotipa 4 dokazan je u 47 goveda i 3 ovce na 37 gospodarstava.

Tijekom 2021. godine BPJ potvrđena je u dva goveda na jednom gospodarstvu na području Primorsko-goranske županije na uzorcima prikupljenim u okviru aktivnog nadziranja BPJ u sentinel stadima.

Slika 1. Lokacija dva pozitivna slučaja BPJ na gospodarstvu u 2021. godini.

1.1. Rezultati pretraživanja 2021. godini.

Tablica 1. - Rezultati pretraživanja po županijama u 2021. godini

Županija	ELISA pretraženo	ELISA pozitivno	PCR pretraženo	PCR pozitivno
Bjelovarsko-bilogorska	32	0	0	0
Brodsko-posavska	6	3	3	0
Dubrovačko-neretvanska	32	29	13	0
Istarska	30	12	15	0
Karlovačka	40	1	1	0
Koprivničko-križevačka	19	2	2	0
Krapinsko-zagorska	9	4	5	0
Ličko-senjska	10	0	0	0
Osječko-baranjska	25	2	2	0
Požeško-slavonska	5	2	2	0
Primorsko-goranska	22	2	8	2
Sisačko-moslavačka	31	1	2	0
Splitsko-dalmatinska	28	3	5	0
Varaždinska	5	0	0	0
Vukovarsko-srijemska	10	0	1	0
Grad Zagreb	31	2	2	0
Međimurska	21	0	5	0
Šibensko-kninska	13	0	0	0
Virovitičko-podravska	8	2	2	0
Zadarska	47	2	1	0
Zagrebačka	13	1	1	0
Ukupno:	438	68	70	2

2. Pravna osnova za provođenje programa

1. Zakon o veterinarstvu (Narodne novine br. 82/13, 148/13, 115/18 i 52/21),
2. Uredba (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o prenosivim bolestima životinja te o izmjeni i stavljanju izvan snage određenih akata u području zdravlja životinja („Zakon o zdravlju životinja”) - u daljnjem tekstu: Uredba 2016/429
3. Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/689 u pogledu pravila o nadziranju, programima iskorjenjivanja i statusu „slobodno od bolesti” za određene bolesti s popisa i emergentne bolesti - u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2020/689,
4. Naredba o mjerama zaštite zdravlja životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju u 2022. godini (Narodne novine, br. 145/21 i 90/22) - u daljnjem tekstu: Naredba,
5. Pravilnik o prijavi bolesti životinja (Narodne novine broj 65/20).
6. Pravilnik o mjerama za kontrolu i iskorjenjivanje bolesti plavog jezika (Narodne novine br. 73/2009 i 44/13),

Program je donesen temeljem članka 16. stavka 1. točke 10. Zakona o veterinarstvu te se istim provodi dio II., članak 4., stavak (2) Naredbe.

3. Ciljevi Programa

Pretraživanje se provodi sukladno članku 3. Uredbe (EU) 2020/689 s ciljem:

1. Praćenja cirkulacije virusa BPJ – serotip 4 u Republici Hrvatskoj,
2. Ranog otkrivanja unosa drugih serotipova na rizičnim područjima.

4. Razdoblje provedbe Programa i kriteriji za odabir sentinel životinja

Za potrebe Programa **uzorkovanje i laboratorijsko pretraživanje provode se u razdoblju od 1. listopada 2022. godine - 30. studenog 2022. godine.**

Kao sentinel životinje koje se moraju pretražiti na bolest plavog jezika odabrana su goveda starosti najmanje 9 mjeseci, rođena u RH te nisu cijepljena protiv bolesti plavog jezika.

Popis sentinel životinja koje je potrebno uzorkovati tijekom 2022. godine nalazi se u **Dodatku I.** Programa.

U slučaju da životinja navedena u Dodatku I. više nije prisutna na navedenom gospodarstvu ovlaštenu veterinar samostalno određuje **zamjensku sentinel životinju**. Zamjenska sentinel životinja treba biti odabrana prema navedenom kriteriju za odabir sentinel životinja u okviru Programa.

U slučaju da ovlaštenu veterinar nije u mogućnosti sam odrediti zamjensku sentinel životinju potrebno se obratiti Upravi za veterinarstvo i sigurnost hrane na adresu elektroničke pošte: veterinarstvo@mps.hr.

5. Način uzorkovanja i dostava uzoraka

Ovlaštenu veterinar treba uzeti **7 do 10 ml krvi sentinel životinji (bez antikoagulansa) radi serološkog pretraživanja (ELISA).**

Ukoliko rezultat serološkog pretraživanja (ELISA) bude pozitivan, potrebno je bez odlaganja ponoviti uzimanje krvi od pozitivne životinje za potrebe molekularnog testiranja (PCR) i dokazivanja prisutnosti virusa. Uzorak krvi za PCR se uzima s dodatkom antikoagulansa (EDTA, Natrij-citrat, heparin).

Postupak u situacijama kada serološki pozitivna životinja nije dostupna za pretraživanje molekularnom metodom (PCR) opisan je u točki 6.3. ovog Programa!

Prije uzorkovanja sve epruvete moraju biti označene na način da se omogući identifikacija i sljedivost životinje.

Za svako pojedinačno gospodarstvo (JIBG) na kojem se provodi uzorkovanje ovlaštenu veterinar mora ispuniti Obrazac za dostavu uzoraka na laboratorijsko pretraživanje (Obrazac po kojemu se dostavljaju uzorci za pretragu sukladno godišnjoj Naredbi - „LABNAR“), na kojem će navesti broj ušne markice svakog uzorkovanog sentinela, uključujući i zamjenskog, ako je uzorkovano.

Uzorci se odmah po uzimanju trebaju dostaviti brzom poštom na adresu laboratorija:

Veterinarski zavod Split, Poljička cesta 33, 21000 Split

6. Sumnja i potvrđen slučaj bolesti plavog jezika

6.1. Sumnja na bolest plavog jezika

U slučaju kada su utvrđeni klinički znakovi koji upućuju na sumnju na bolest plavog jezika, ovlaštenu veterinar je dužan prijaviti sumnju na bolest plavog jezika na email adresu prijava.bolesti@mps.hr te nadležnom veterinarskom inspektor.

Veterinarski inspektor je dužan:

1. narediti uzimanje epruvete 5 do 7 ml krvi s antikoagulansom (EDTA, Natrij-citrat, heparin) goveda, ovaca i/ili koza, za dijagnostičku pretragu PCR metodom, u životinja u kojih su utvrđeni klinički znakovi bolesti,

2. provesti epidemiološko pretraživanje koristeći Epidemiološki upitnik na gospodarstvima na kojima se nalazi životinja koja pokazuje kliničke znakove koji upućuju na sumnju na bolest. Epidemiološki upitnik se nalazi na web stranicama Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane.

6.2. Potvrđen slučaj bolesti plavog jezika

U slučaju pozitivnog rezultata molekularnom metodom (PCR) na gospodarstvima na kojima se nalaze PCR pozitivne životinje je potrebno odrediti slijedeće:

- staviti gospodarstvo pod službeni nadzor te provesti epidemiološko istraživanje u skladu s člankom 7. Pravilnika o mjerama za kontrolu i iskorjenjivanje bolesti plavog jezika („Narodne novine“, br. 73/09 i 44/13) te ukoliko nema kliničkih znakova bolesti nisu potrebne daljnje mjere.
- preporučuje se zatvaranje životinja, gdje je to moguće, u vrijeme najveće aktivnosti vektora.

Obrazac za epidemiološko istraživanje nalazi se na web stranicama Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane.

Više informacija o bolesti plavog jezika se može vidjeti na stranici Europske komisije na sljedećoj [poveznici](#).

Nastavno na sumnju ili potvrđen slučaj bolesti plavog jezika, veterinarski inspektor obavještava Upravu za veterinarstvo i sigurnost hrane, sukladno članku 6. Pravilnika o prijavi bolesti životinja („Narodne novine“, broj 65/2020)

6.3. Postupanje kada serološki pozitivna životinja nije dostupna za pretraživanje molekularnom metodom (PCR)

Ukoliko serološki pozitivna životinja nije dostupna za pretraživanje potrebno je bez odlaganja kontaktirati Upravu za veterinarstvo i sigurnost hrane na email adresu veterinarstvo@mps.hr kako bi se odredio način i broj životinja koje će se testirati u svrhu isključivanja ili potvrde prisutnosti virusa u predmetnom stadu.

7. Troškovi provedbe

Troškovi uzimanja i dostave uzoraka krvi u laboratorij te laboratorijskih pretraga, pokrivaju se iz sredstava državnog proračuna sukladno cijenama iz važećeg cjenika.

Naknada troškova osigurana je samo u slučajevima kada je uzorkovanje provedeno na način kako je određeno ovim Programom i uz uvjet da su uzorci dostavljeni u laboratorij u stanju koji omogućava provedbu odgovarajuće laboratorijske pretrage.

Svaki hemolitični uzorak biti će odbijen od strane laboratorija kao nepodesan za pretragu, a ovlaštena veterinarska organizacija je dužna, bez odlaganja, ponoviti uzorkovanje i dostavu uzoraka o svom trošku.

8. Izvješćivanje

Ovlašteni veterinar nakon uzorkovanja, jedan primjerak obrasca ostavlja na gospodarstvu gdje je provedeno uzorkovanje.

Ovlašteni veterinar dužan je izvijestiti posjednika goveda o rezultatima pretraživanja goveda na BPJ.

Sukladno Pravilniku o prijavi bolesti životinja Veterinarski zavod Split dužan je o rezultatima pretrage izvijestiti ovlaštenu veterinarsku organizaciju koja je dostavila uzorak na pretragu, te Upravu za veterinarstvo i sigurnost hrane na adresu elektroničke pošte: veterinarstvo.nalazi@mps.hr i to odmah po dobivanju rezultata pretraživanja.

Izvješća o pozitivnim rezultatima laboratorijskih pretraživanja Veterinarski zavod Split dužan je dostaviti veterinarskom inspektoratu i Sektoru za veterinarski nadzor i nadzor sigurnosti hrane Državnog inspektorata Republike Hrvatske u elektronskom obliku (PDF-u) na adresu elektroničke pošte: veterinarstvo@dirh.hr.

Veterinarski zavod Split dužan je Upravi za veterinarstvo i sigurnost hrane dostaviti skupno izvješće o rezultatima pretraga, za svaku provedenu pretragu. Na navedenom izvješću moraju biti minimalno slijedeći podaci: županija, općina, naselje, ime i prezime posjednika, JIBG, životni broj životinje, naziv metode, vrsta uzorka, vrijeme pretraživanja, rezultat, ovlaštena veterinarska organizacija koja je provela uzorkovanje, broj Izvješća o rezultatima pretraživanja, serijski broj obrasca za provedbu uzorkovanja.

Pojedinačno izvješće laboratorija može se odnositi isključivo na uzorke zaprimljene po jednom obrascu, tj. s jednog gospodarstva (JIBG-a).

Veterinarski zavod Split dužan je o svakom uzorku koji je u laboratorij dostavljen u obliku/stanju neodgovarajućem za pretragu ili o uzorku koji ne prati propisani i odgovarajuće ispunjeni Obrazac, izvijestiti Upravu za veterinarstvo i sigurnost hrane.

9. Nadzor provedbe programa

Nadzor nad provedbom ovoga Programa provode veterinarski inspektori Državnog inspektorata. Za potrebe izvješćivanja Europske komisije u sklopu sufinanciranog programa kontrole bolesti plavog jezika u RH, nadležni veterinarski inspektori dužni su izvijestiti Upravu za veterinarstvo i sigurnost hrane o provedenim nadzorima.